

П 3081

30.5

СПОМЕНИЦА

ДРУШТВА

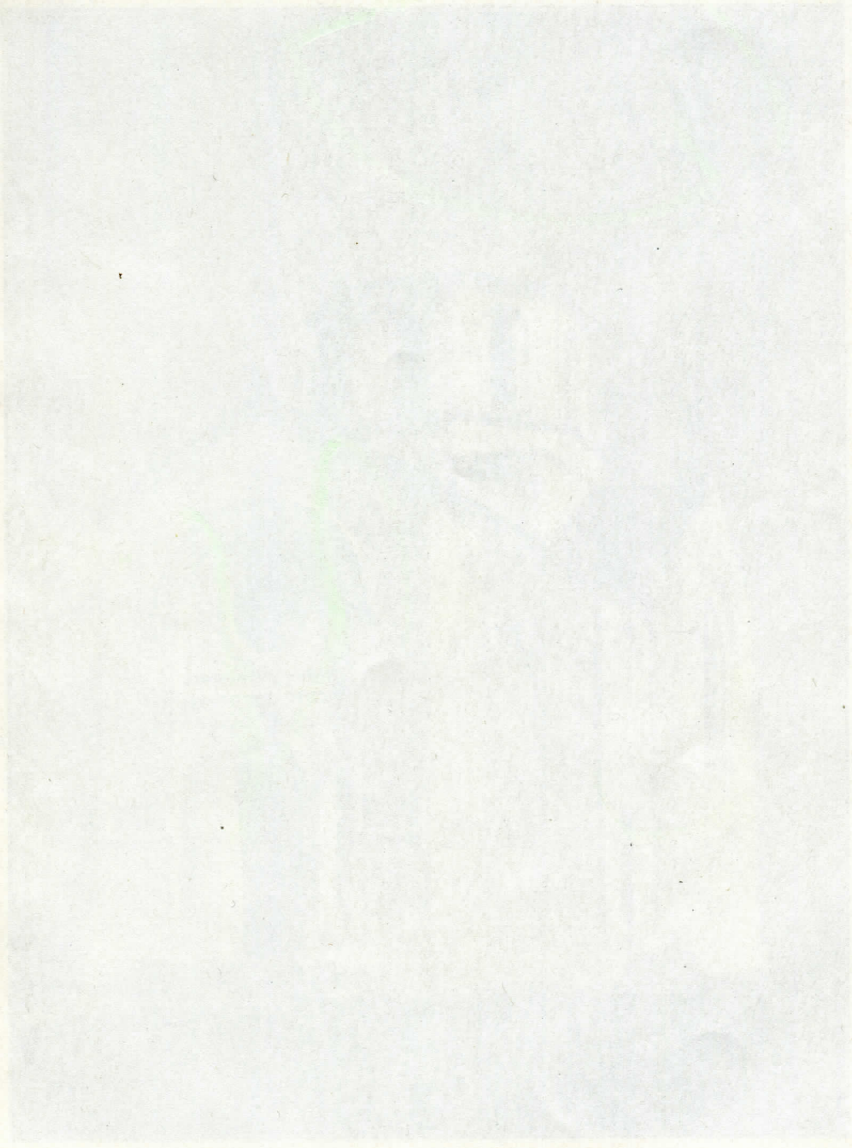
„КНЕГИЊА ЉУБИЦА”

О ЧЕТРДЕСЕТОЈ ГОДИШЊИЦИ ДРУШТВЕНОГА РАДА

БЕОГРАД, 1939

ШТАМПАРИЈА „МЛАДА СРБИЈА“, ТЕЛ. 21-352

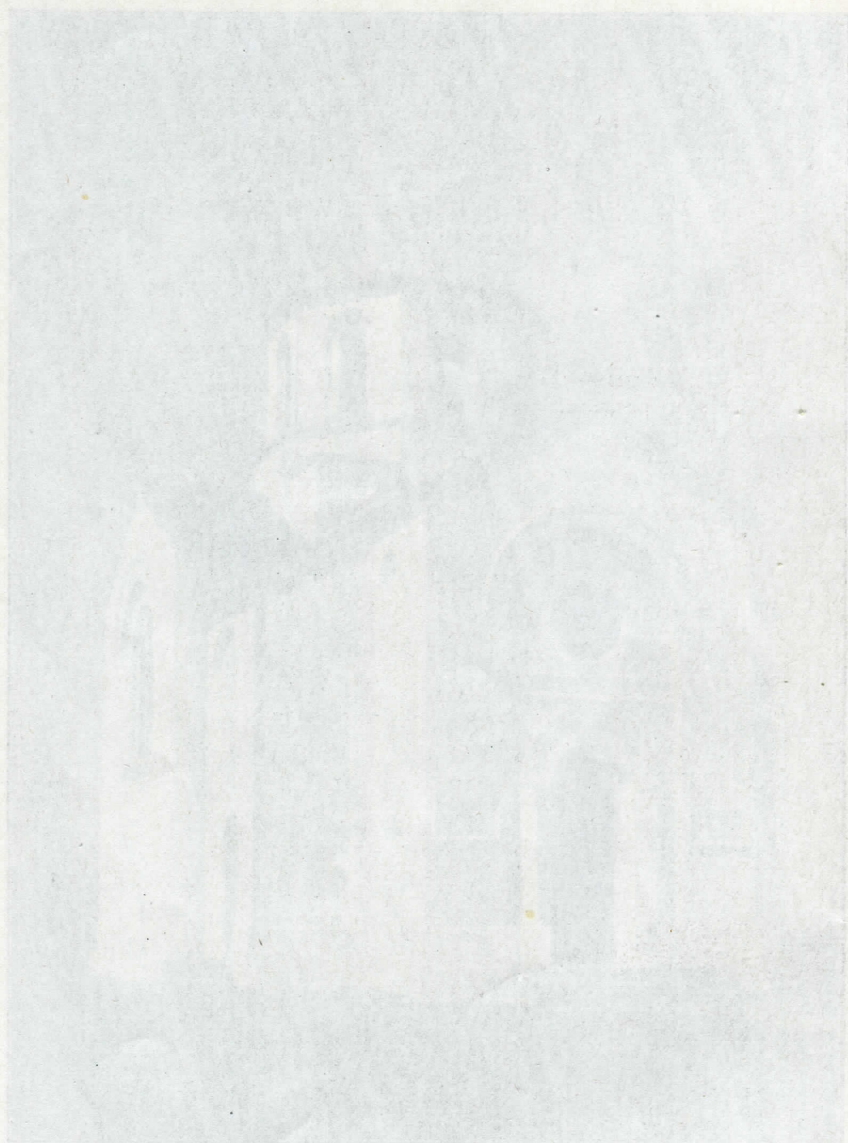
II 3081

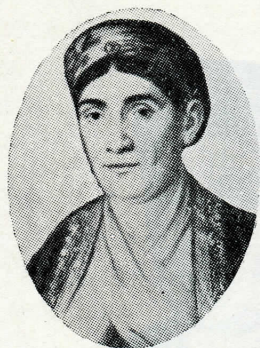
LIBRARY

Црква у Штимљу

1847

СПОМЕНИЦА

ДРУШТВА

„КНЕГИЊА ЉУБИЦА”

О ЧЕТРДЕСЕТОЈ ГОДИШЊИЦИ ДРУШТВЕНОГА РАДА

БЕОГРАД, 1939

ШТАМПАРИЈА „МЛАДА СРБИЈА“, ТЕЛ. 21-352

СПОМЕНА

ДРУШТВО

„КНЕЖИНА РАДИКА“

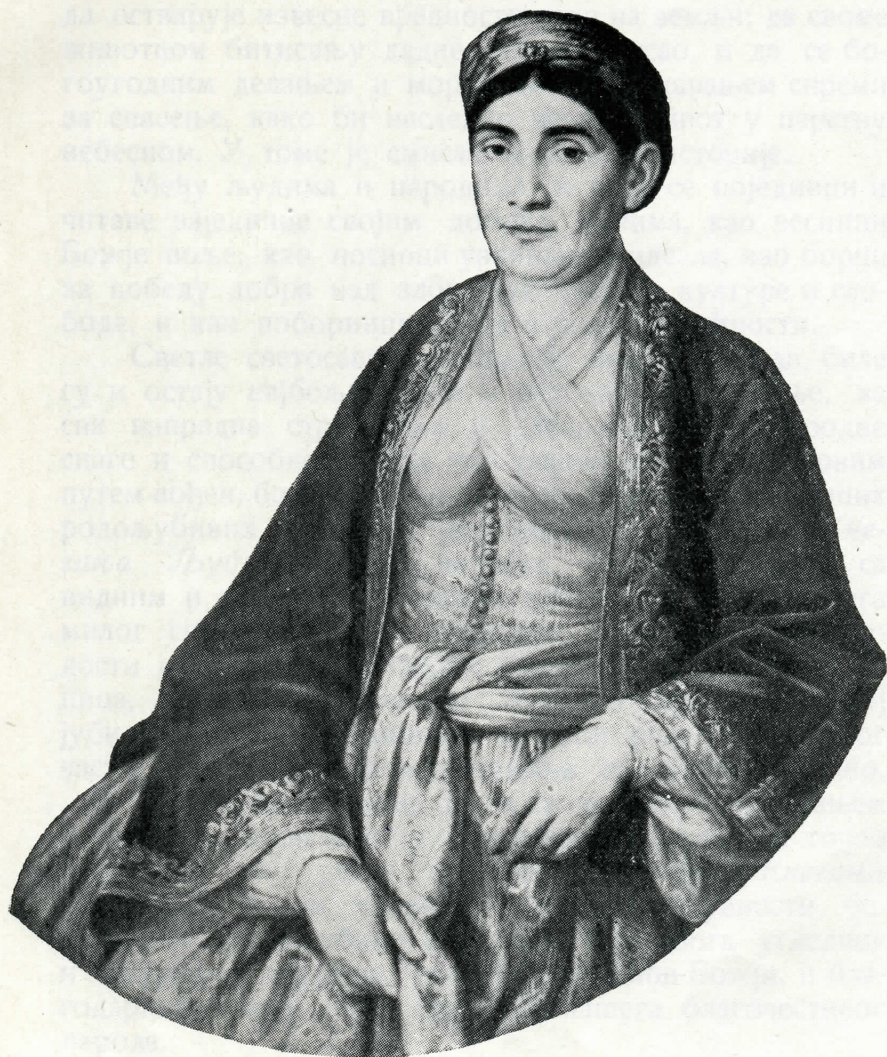
О ПЕТРОВСКОЈ ТОДНИЦИ ДРУШТВЕНОГ РАДА

9383

1921. ГОДИНА

Београд, 1921. ГОДИНА

По законима Божјим и људским, човек је дужан да остварује извесне вредности овде на земљи; да своје животном битисању дадне дубљи смисао, и да се богоугодним делањем и моралним усавршавањем спреми за спасење, како би наследио вечни живот у царству небесном. У томе је смисао живота и историје.

Међу људима и народима, истичу се појединци и читаве заједнице својим добрим делима, као весници Божје воље, као носиоци узвишених идеала, као борци за победу добра над злом, као творци културе и слободе, и као поборници среће и боље будућности.

Светле светосавске традиције нашега народа, биле су и остају најбољи основ и путоказ за одржање, за сва напредна стремљења и стварања наше народне снаге и способности. На том основу учвршћен, и овим путем вођен, богоугодни и патриотско-хумани рад наших родољубивих Српкиња, удружених у *Друштво Кнегиња Љубица*, делује читавих четрдесет година, са видним и уопште признатим успехом за добро свога милог српства и драге отаџбине. Са пуним срцем радости и задовољства својих вредних чланица и сарадница, *Друштво Кнегиња Љубица* прославља свој јубилеј четрдесетогодишњег плодног рада, рада пуног части, поноса и самопожртвовања за добро народно.

Српска православна црква са свесрдним признањем и дубоком захвалношћу, искрено поздравља и топло благосиља ову ретку прославу *Друштва Кнегиња Љубица* у пуном уверењу: да ће у будућности богоугодни, родољубиви и хумани рад овога угледног и заслужног друштва, пратити благослов Божји, и благодарност наше свете Цркве и нашега благочестивог народа.

27. априла (10 маја) 1939 г.

Београд.

А. Е. М. Патријарх српски

Гаврило

1939
40
1895

ДРУШТВО „КНЕГИЊА ЉУБИЦА“

Међ друштвима, која су створена у Београду приватном иницијативом, да народу нашем српском од користи буду, Друштво „Кнегиња Љубица“, према досадањем резултату његовога рада, а нарочито, према циљу своме, заслужује да буде стављено на једно од првих места.

Схватајући правилно значај народног просвећивања, Друштво је то ставило себи за циљ, да код Срба, подржава, негује и развија осећај верски и народне традиције, свестно, да је то један од најглавнијих, ако не баш најглавнији услов за обезбеђење народности наше, и за духовно и морално васпитање његово. Јер, кад је српски народ преживљавао и најтеже националне кризе; кад је стицајем несрећних прилика, долазио у положај да му је и народна егзистенција била у питању, и тада, спасавала га је помисао на предања његова, велика љубав његова према српској вери, на првом месту, и љубав према сјајној прошлости; спасавала га је помисао на душевно благо и моралну величину његову, којој је црква наша најистакнутији бранилац била.

И како је то било у ранијим и познијим временима, исто је тако било и колико јуче, кад смо после непријатељске најезде, под туђим небом славу своју славили, и славили Светога Саву и мученике и великане народа нашега.

Ја мислим, да није било ниједног Србина и ниједне Српкиње избеглице, који су од краја 1915 до краја 1918 године, у туђини припаљивали славску свећу, месили кољиво, или слушали тропар Св. Саве,

а да му и данас не задрхти срце неком нарочитом нежношћу према свему што је наше православно-српско.

Како нам је тада свима било, кад смо на границама отаџбине наше, помишљали на задужбине краљева наших, или на најскромнију какву цркву у којем граду нашем!

Пред духовним погледима нашим, у нарочитој светлости сјали су се тада, али тамо далеко, хоризонти, под нашим српским небом, и као очарани ми смо их гледали, чезнући за њима. У тим часовима, као ретко којима другим, историја свакога појединца од нас, чврсто се уплитала у историју целога народа нашега. Од Косова, никада се духовно сродство наше није јаче осећало.

И нека нико не сумња: да се искључиво под тим приликама, стварала и развијала дивовска снага наших бораца са Кајмакчалана и Доброга Поља.

Па ето, да такве осећаје негује и да их разгорева тамо, где изгледа да ће утрнути, узело је на себе Друштво „Кнегиња Љубица“.

Ове године навршава се 40 година откако је оно отпочело племениту мисију своју. А активност његова позната је широм земаља наших.

У овој споменици детаљно је означено шта је Друштво учинило добрих дела на нашем националном, црквеном и просветном пољу; колико је код Срба под туђином одржавало наду у боље и срећније дане, и колико им је у претешким приликама, уливало снаге, да свој национални дух одрже.

Ово неколико речи написао сам у знак своје личне захвалности управним чланицама Друштва, на њиховом истрајном и родољубивом подузећу.

П. Ј. Одавић

КНЕГИЊА ЉУБИЦА

Прва владарка обновљене Србије, кнегиња Љубица Обреновић, жена кнеза Милоша, родила се у селу Срезојевцима у рудничком округу 1788 године. Отац јој се звао Радосав Вукомановић а мати Марија. Породица Вукомановића била је стара српска породица која је уживала леп глас у народу. Љубица је детињство и младост провела у кући код родитеља, помажући мајци у свим домаћим пословима. Кад јој је било 17 година удала се за војводу Милоша Обреновића, доцнијег српског кнеза. Свадба је обављена 6 јануара 1806 године; кумовао је Карађорђе, стари сват је био Лазар Мутап а ручни девер Никола Луњевица.

Кнегиња Љубица била је жена средњег раста, прилично крупна и снажна и лепе спољашности. Била је веома вредна, штедљива, али зато ипак врло предусретљива и издашна у чињењу добротина а нарочито у помагању сиротиње. Сем тога била је и врло побожна. Трудила се увек, кад год јој је било могуће, да учини неко богоугодно дело. Богу се молила врло често, пре него што би какав рад почињала, да јој помогне да га добро заврши, или кад га оконча да му захвали што јој је дао могућности да га добро сврши. Њени биографи, људи који су је познавали или који су о њој слушали од особа из њене најближе околине, пуну су похвала за Љубичине поједине телесне и душевне особине. На једном се месту истиче да је „умела да посведочи велику енергију“ или да је „у више прилика показала храброст и хладокрвност“. Један од писаца подвлачи: да је код ње било нечега што је пока-

зивало њен необичан карактер и да је имала „на лицу видљив израз достојанства и одлучности“. Познат је њен необично јак и чврст карактер. Говорила је увек истину, а грешку какву ако је учинила, искрено би је признавала и молила Бога за опроштај. У опхођењу према људима била је изванредно умешна. Имала је нарочиту способност, као и њен муж Милош, да је умела с народом лепо да разговара. Говорила је увек кратко, лако, јасно и убедљиво. Својим опхођењем у које је уносила велику љубазност, умешност и разумевање, задобијала је све за себе. Увек је чинила врло добар утисак на све особе са којима је долазила у додир. Поред кнеза Милоша, Љубица је у XIX веку несумњиво била најпопуларнија и најпознатија личност у нашем народу.

Љубица је била врло разумна и бистра жена; могла је лако и брзо да се снађе у тешкој ситуацији, а у разговору одмах да схвати у чему је главно питање. Стога је сасвим разумљиво, што је она сваку добру и корисну ствар лако примала. Била је беспрекорна домаћица, нежна и добра мајка и верна супруга за коју су брак и породица били светиња. Исто тако била је заштитник понижених и увређених и помагач потиштених. Не једанпут, но безброј пута, показала се милостивог и болећивог срца. За своје лепо понашање према људима и за своју племенитост душе, Михаило несумњиво има највише да захвали својој мајци. Поред лепог домаћег васпитања, Михаило је од мајке наследио и многе душевне особине, између којих се нарочито истичу осећање правде, поштовање туђих заслуга, и наклоност и болећивост према другима.

Љубицу је красила још једна лепа особина, а то је велика љубав према своме народу и својој отаџбини. Отаџбину и српски народ она је је волела изнад свега. Стога није никакво чудо, што на самрти препоручује своме сину Михаилу да „љуби свој народ“. Своју велику љубав према Србији показала је нарочито онда, кад је морала 1842 године да је напусти. Налазећи се у емиграцији, она стално моли Бога да јој да да се

што пре врати у своју домовину. У својим писмима Милошу често га пита, да ли ће скоро доћи моменат кад ће се моћи вратити у Србију и она и сви остали Срби емигранти. Та чежња за отаџбином, стварала је код Љубице велики душевни бол, који је несумњиво доста допринео њеној болести и наглој смрти. Али првој владарки обновљене Србије, кнегињи Љубици, било је суђено да, 14 маја 1843 године, умре ван отаџбине, у Новом Саду, и да буде сахрањена у манастиру Крушедолу, где се и данас налазе њени остаци.

Др. Драг. Стирањаковић

ЗНАЧАЈ РАДА ОДБОРА ГОСПОЂА „КНЕГИЊА ЉУБИЦА“ ЗА ЈУЖНУ СРБИЈУ

На освитку XX столећа, наше покрајине Стара Србија и Македонија, улазиле су у завршну борбу за опстанак српскога имена. Утолико је та борба била смишљенија и тежа. Јер је свима другима било лакше да се на Балкану боре противу Турчина. На првом месту, Турчин је по освештаном предању и историји, Србина сматрао за свога главнога непријатеља. Побеђени у недавном рату, Грци нису више били опасни. Осим тога, у Цариграду су турски Грци држали у својим рукама главну трговину, велике капитале и многе канцеларије, па су Турци по томе рачунали, да они морају бити и мирни и лојални, и да им нигде неће бити боље но у њиховој држави. Васељенска патријаршија, вазда само грчка, уживала је велики углед и код Султана и на Порти, мање више због руске потпоре, као и Ватикан у католичким земљама, мање више као каква полумеђународна снага, о којој је царевина морала водити много обзира. Бугарска је била вазална, њен кнез је султанов валија у покрајини недалеко од престонице; бугарски егзарх станова је у Стамболу, био велики царски ферманлија, и због тога у могућности да помогне онима који су прешли у бугарску странку. Од Албаније се царство није бојало. Њен турцизирани и стамбулизирани беговат био је сав у духу царства које се распадало. Некрунисани краљ арнаутски, Мула Зека из Пећи, није знао за другога ђаурина осим Србина домородца, Србијанца и Црногорца.

Међутим, нама су ти чиниоци и посебице и заједно били до крајности непријатељи. Сви су они хтели искључиво на наш рачун да постигну своје циљеве: и Турска да очува своје границе, и патријаршија своју верско-грчку супремацију, и Бугарска да прошири свој етнички простор и Арнаути да утврде своје међе на Јавору, Преполцу и Ристовцу. Док је у исто време наша спољна снага била једино Србија, још мала и нејака, ослабљена унутарњим трзавицама, љубоморно контролисана од моћне Двојне Монархије и мало пажена од велике Русије. Па и томе ваља нешто додати. Гледиште грофа Игњатијева и његове тежње за Сан-Стефанску Бугарску, још је, са малим изузетцима до душе, говорило кроз свакога рускога претставника у Турској. Слабе смо помоћи, због тога, налазили код њих, нарочито у тешкој политичкој и народној борби. Дакле, остављени смо били самима себи, двома нашим митрополитима у Призрену и Скопљу, и невероватном довијању и прегалаштву српских консула.

Но, мора се једном добро нагласити, у тој борби означена времена, нас је највише ипак тукло у главу турско неповерење. Турци су слатко волели свакад рећи, како је Србија мала и слаба, и како се они од ње ни мало не боје; свако је од нас Срба у царству био јачи и насртљивији, али је наше име било турчину кост у грлу. Због тога свако је могао да се организује и да се брани осим нас. Други су могли организовати праве мафије, чете и друго, па да у случају открића опет не одговарају као целина, док смо ми у самим, готово невиним, зачецима били ометени, и често крваво у целини и солидарно одговорни. Дошли смо ми раније од других на мисао о четама, које су код нас уосталом биле у традицији, о пропаганди, о школи и цркви, па нам је све било узалудно. Разочараних очију Турци су пратили свеколико наше народно кретање, да би сваки узмак сузбили, док су другима гледали кроз прсте и допуштали, да за нас из дана у дан постају све већа опасност. Тако смо се ми у освиту у XX век нашли у Старој србији и Македонији у положају, да већ не знамо како да се бранимо.

Тад се, у тој великој муци, рађа мисао о новом путу, новом једном прегалаштву. Необично срећна и од пунога историјскога значаја као и свака она мисао, која се појављује у право време и коју рађа логика историје и нагонскога народнога увиђања. Тад се појављује зачетак рада Одбора Госпођа „Кнегиња Љубица“, једна од оних најлепших организација, што их Србија дала на путу ослобођења своје старе колевке. Једна ретка Српкиња Г-ђа Милка Свет. Вуловић, непосредно оценивши како се страшно живи на Косову, даје потстрек да се 1899. године образује тај одбор србијанских жена, који ће за спасење поробљених Срба потрчати оним путовима, којима људи не могу, чинити помоћи у облику који женама неће ометан бити, тајно и јавно подизати народни дух и наду на ослобођење и, у престоници и Србији, погодним путовима и утицајима мобилисати све снаге, духовне и материјалне за главне националне циљеве: прво за одржање поробљених и друго за припремање ослобођења. То је дакле неминовно, један велики датум у националним узмативањима ондашње мале Србије.

Већ су тад била покојна два човека, која су на Југу помагала цркве и свештенство. То су били Сима Игуманов и Митрополит Михајло. Игуманов је из својих средстава то чинио врло дарежљиво и увиђавно, а митрополит помоћу рускога синода, који је на његову реч слао и одежде и црквене књиге, каткад и новчане помоћи. Међутим се то све у главном тих дана прекинуло, а званична Србија једва је стизала да покрива друге трошкове, просветне, политичке и пропагандске. Стога је иницијатива Одбора Госпођа „Кнегиња Љубица“, да на првом месту помогне цркву, била најнасушнија потреба, тим више, пошто се народни живот одржавао на цркви и вери као главној својој снази. То сад може изгледати по мало као неважно. Но кад се каже, да је било цркава (што ја лично знам), у којима се није могла народу служити литургија, јер није било ни књига ни одежде, и кад се томе дода да је многи поп зајмио причешће из које

удаљене цркве да би га код каквога записа делио народу, једном у години само, у поцепаном епитрахиљу — онда ће се осетити сва важност тога делања. Кад се изненадно појављивао какав поп Сталета у Црколезу, или поп Миљко у Костурцу, или који други поп крај каквога храста на Рогозни, у златотканој одежди новој новцатој, са позлаћеним блиставим путиром и невиђеним дотле сребрним крстом, — онда је народ без икакве речи, без икаквога објашњавања, увиђао, да има некога ко га помаже, подржава, и да он још треба да се нада и бори. Ваља, стога ово понављати јачим гласом, да би се видела потврдна психолошка преживљавања код поробљена народа, и значај утицаја даривања одежде, крста и црквених књига у то доба.

Колико је пак на овом пољу учињено, најбоље показују извештаји Одбора Госпођа „Кнегиња Љубица“. Тамо је тачно записано шта је све даровано, колико помоћи пружено, што се сазидало и основало, и колико се труда учинило око тих установа, као и колико је успеха било, колико се рана зацелило. Но савколики рад и прегнућа тамо нису забележени. Тамо можда о томе нема ни трага. Да би све то савременици још само знали па можда и чували да се не обелодањује. Оне најважније и најделикатније ствари рађене су и потписиване у тајности, управо да што мање људи о њима зна. На самом почетку одбор је био састављен од најодабранијих госпођа београдских, било од супруга најутицајнијих људи у престоници, било од најотменијих интелектуалки и госпођа прво из престонице, затим из Србије, а нешто доцније и из неослобођених крајева. Уосталом на овако одабирање пазило се све до данас, те су кроз овај одбор прошле најугледније наше жене и госпође.

Нека се понови: сваки покрет рођен из потребе мора имати успеха. Тако и у овом случају. Одабране госпође у тој организацији нису само поклаљале одежде, црквене утвари и помагале свештенство на Југу. Много даље су оне бацале копље. Од Двора до последње шумадинске кривињаре, оне су од почетка

стале куцати на врата на узбуну: како је крајње време спасавати крајеве у ропству. Тај одбор учинио је безброј иницијатива код свих што су земљу водили, дао безброј сугестија и за крупнија и за ситнија дела. Многе примао и прихватао, да би их осоколио да се опет на терен врате. Многе разочаране опет повратио и надахнуо на нове подвиге. Многа крива и погрешна мишљења исправио, и ствари упутио на прави пут. Многе избеглице сместио, многе ђаке помагао да се школују и дошколују, и имао одзива на све невоље и потребе јужних крајева, затим и Босне, које су допирале до Београда. Једном речју: у то доба Одбор Госпођа „Кнегиња Љубица“ био је најбуднији контролор приватни, и коректив за сва родољубива подuzeћа и за све националне умишљаје у Београду.

Нека само један пример послужи за осветлење. Тих година за нас у Старој Србији најопаснија је снага био Мула Зека из Пећи. Тај човек је био створио план за наше истребљење и почео га изводити. И нико му није могао стати на пут осим, то је чињеница, Одбора Госпођа „Кнегиња Љубица“...

Овде се ваља зауставити, јер можда још није време да се све заслуге спомену. Али још једну — ред је и право је, Одбор Госпођа „Кнегиња Љубица“ имао је добру и срећну руку. Од његове појаве и доста под његовим потстреком почеле су се низати оне организације наше националне које су припремале и Србију и наш народ за ослобођење, да Србија онако с песмом улазиле у ратове. „Кнегиња Љубица“ је водила оно друго толико заслужно друштво „Коло Српских Сестара“.

Према свему овом значај и заслуга ове организације за Југ, историјска вредност његова дела и деловања све до данас — врло је велика и непоречна.

Одбор Госпођа „Кнегиња Љубица“ је одиста прави и несумљиви витез са тешкога нашега разбојишта за извојевање данашњице. То Стара Србија и Македонија не могу никад заборавити.

Гр. Божовић

СПОМЕН ЦРКВА НА ДЕЛИГРАДУ
ПОДИГНУТА ПАКИМ ХЕРОЈИМА
ОД ПЕРВОГ СВЕТОГ РАТОВА
ОД ДЕЛОВА КУЛТУРНО-НАУЧНОГ
ОДБОРА НА ДУБИЦА

Црква на Делиграду

ИЗВЕШТАЈ ДРУШТВЕНЕ УПРАВЕ

Божјом милошћу и сарадњом добрих и племенитих људи, друштво „Кнегиња Љубица“ износи овде историјат свога 40 годишњег рада, својих тежњи, патриотских жеља и прегнућа, што су руководили друштво од његовог поставка.

Год. 1899 г-ђа Милка Свет. Вуловића враћала је 4 питомице Београдског женског друштва, после завршеног школовања, њиховим родитељима на Косово. Том приликом састала се са националним радницима и српским конзулом у Приштини, и уверила се о тешком и несносном стању у коме се налазио српски живаљ, те на предлог и помоћ нашег конзула, при повратку у Београд, уз сарадњу Г-ђа: Дафине Протић, Милеве Константиновић, Катарине Спасић, Јелене Стокић, Даринке Лешјанин, Савке Панић, Данице Соларевић основала је Одбор Госпођа „Кнегиња Љубица“ у Београду.

Одбор је израдио своја правила, којима је себи ставио у задатак: помагање цркава и манастира у Старој Србији и Македонији, посретством којих се тада једино могло радити на одржавању духа и националне свести нашег поробљеног Српства. По тим правилима Друштво је радило све до 1912 године, тако да нема цркве, нема манастира у Јужној Србији, где није доспела помоћ друштва „Кнегиња Љубица“, било у одјејањима, било у другим утварима. Пријатељи друштвени загрејани националном идејом, помагали су Друштво својим прилозима у новцу и стварима.

Рад Друштва до год. 1912 био је тајан, преписка је вођена са српским митрополитима, свештеницима, учитељима, четницима, трговцима и другим националним радницима. Ствари су преносили поверљиви људи. После рата рад друштвени је проширен на културно-просветно и национално поље.

У току тога времена, Друштво је, преко својих опуномоћених лица, образовало 35 помоћних пододбора, са истим правилима и циљевима. Од тих пододбора неки имају и своја ђачка склоништа, где исхрањују сиромашну децу, а други раде на национално, културно просветном пољу, спремајући женску омладину за добре домаћице. Тако на пример пододбор у Панчеву, има стално 60—80 деце дневно на исхрани. Пододбор у Лесковцу ради на просвећивању женске омладине варошке и сеоске, кроз домаћичке течајеве, одржавајући по два течаја годишње. Пододбор у Загребу исто тако одржавао је домаћичке течајеве којима је руководила сама претседница Г-ђа Олга Крњиц-Пелеш. Пододбор у Алексинцу највише је помагао главном одбору при зидању цркве на Делиграду, узевши сву бригу око зидања цркве на себе. Нишки пододбор помагао је зидање цркве на Делиграду знатном сумом, осим тога негује црквену песму, и њихов вредни пододбор Госпођица, пева у цркви и учествује у осталим приредбама друштвеним. Пододбор у Обреновцу, у свом подигнутом дому за старце и старице, помаже и сиромашну децу. Пододбор у Бихаћу ради нарочито на просвећивању жене на селу, одржавајући честа предавања по селима. Пододбор у Урошевцу помагао је са 2.000 дин. грађење прве велике цркве на Косову, у Урошевцу после ослобођења и води надзор над Домом Милосрђа у Штимљу. Пододбор у Котору има ђачку трпезу. Зими исхрањује преко стотину сиромашне деце. Пододбор у Сплиту поред забавишта има и своје обданиште. Пододбор у Шибенику има кап млека, где деца добивају доручак. Пододбор у Великој Плани поред осталог ради на подизању цркве. Исто тако пододбори у Ђуприји, Неготину, Лазаревцу,

Ханријевцу, помажу у изградњи црква у своме месту. Пододбор у Косовској Митровици помаже сиротињу, а имао је знатног учешћа при зидању костурнице палим борцима у ратовима. Пододбор у Скобаљу одржавао је домаћичке течајеве, који су у своје време врло добро напредовали. Пододбор у Баваништу ради на просвећивању сеоске жене. Пододбор у Ужицу одржава домаћичке течајеве. Пододбор у Врњцима помогао је рестаурирање цркве у своме месту. Пододбор у Босанској Градишки, поред Друштвених задаћа, прикупља прилоге за подизање цркве у своме месту. Остали одбори помажу бедне и невољне и раде у смислу правила друштвених.

Друштво је подигло и две спомен цркве, једну у Штимљу на косову посвећену Осветницима Косова, подигнуту 1913 и 1914 год. Пошто је за време светскога рата црква оштећена и оскрнављена, после генералне оправка морала се наново осветити 1923 године. Том приликом ударен је камен темељац Дому Милосрђа у Штимљу. Овој великој националној свечаности присуствовали су: Краљевски изасланик, владин изасланик, владике чехословачки Г. др. Горазд, нишки г. Доситеј, рашко-призренски г. Михајло, чешки конзул г. Лемар, руски посланик г. Страндман, изасланства госпођа и господе православне чехословачке цркве из Худобина, претставници хуманих друштава и народ са Косова. План за цркву у Штимљу израдила је бесплатно архитект Г-ђица Начић. Црква је снабдевена свима потребама, прилозима великих друштвених пријатеља, чланица друштва, као и осталих других многобројних приложника.

Икона на икостасу: Тајна вечера прилог је и рад је Уроша Предића. Друштво Св. Саве подарило је иконе Св. Саву и Св. Симеона Рад Уроша Предића. Икону Мајке Ангелине израдила је и подарила Полексија Тодоровић чувена уметница. Икону Св. Архангела Михајла, подарила је Г-ђа Нат. Смиљанић рад Боре Стефановића. Скупоцено еванђеље дар је претседнице г-ђе Наке Спасић. Остале иконе су прилози чланица управе

а које су радили такође виђенији сликари. Поред цркве сахрањена је по својој жељи прва дугогодишња председница Милка Свет. Вуловића, и од тада јој се сваке год. приређује парастос на дан њене смрти.

Друга црква, подигнута на Делиграду код Алексинца, освећена је 1935 год. Црква је подигнута у знак вечитог признања и захвалности свима оним врлим и бесмртним синовима наше отаџбине и братске Русије, који су своје животе дали за слободу и напредак нашег народа у ратовима од 1876—1918 године.

Црква на Делиграду снабдевана је такође свима потребама црквеним. Највећи приложник је Блаженопочивши Краљ Александар I који је подарио скупоцен иконостас израђен од мермера и звоно. Одбор Госпођица из Београда прикупио је суму од 60.000 дин. за ту цркву као и велики број икона и друге потребне утвари. План за изградњу цркве израдио је бесплатно архитекта г. Момир Коруновић, према плану цркве у Штимљу.

За време балканског рата Друштво је прилагало за болнице болнички материјал и преобуку за рањенике, што су саме чланице прикупљале и шиле. Тако исто 1912 године и 1913 Друштво је послало добровољцима три заставе. Чланице одбора за време ратова предано су радиле по болницама, као добровољне болничарке. За време повлачења војске 1915 године Милка Вуловић председница Друштва, са секретаром и чланицама избеглицама, прикупљале су добровољне прилоге у Нишу, па с тим новцем и великим прилогом Црвеног Крста, отвориле су одмориште у Штимљу за ратнике, који су овуда пролазили, снабдевајући их преобуком и осталим најпотребнијим стварима.

У циљу прикупљања прилога, друштво је установило продају косовског божура 1911 године о Видовдану, што је Министарство просвете одобрило Први цветак предат је Њ. В. Блаженопочившем Краљу I Ослободиоцу.

Са фресака класичних Дечана, Друштво је репродуковало славну лозу Немањића, да би се у што већем броју растурила по српским кућама.

После свршетка светског рата, и проширења наше краљевине, осетила се потреба нарочито у јужним крајевима, за збрињавање ратничке и сиромашне деце. У томе циљу, Друштво је подигло Дом Милосрђа у Штимљу на Косову, и отворило склониште за сиромашну децу. У том Склоништу Друштво издржава велики број деце, ђака основне школе са Косова и осталих крајева. Деца су под сталним надзором како у здравственом, тако и у васпитном погледу. Надзор и старање над децом води домаћица дома. Чланице Управе обилазе често Дом Милосрђа и дају упутства за рад у Дому. У Дому се спроводе сви верски и народни обичаји. Одело за децу набављају и шију саме чланице.

После свршене основне школе, мушка деца шаљу се преко Привредника на занат, а женска деца прелазе у домаћичку или у занатску школу а нека, према потреби, враћају се својим кућама, са стеченим знањем у домаћинству.

Од 1925 године Друштво је уступило просторије у дому Милосрђа за основну и домаћичку школу, која стално ради као косовска домаћичка школа друштва „Кнегиња Љубица“ и Задужбине Николе Спасића.

Осим питомаца у Штимљу, Друштво има своје питомце са Косова и осталих крајева, које школује и о којима се брине и после њиховог школовања.

У Дому Милосрђа одржавају се такође и пољопривредни течајеви за сеоску мушку омладину.

Да би Друштво могло издржавати децу, и да би помогло необавештеноме народу у рационалном обрађивању земље, на молбу друштвену, добивено је за то потребно земљиште. На имању око дома налази се виноград, воћњак, и градина, која даје разно поврће за исхрану деце. Млада шума, својина друштвена, у непосредној је близини дома. У атару села Штимља Друштво има 10 хектара зиратне земље. За обраду овог имања добија се помоћ од вардарске бановине и Задужбине Николе Спасића. Друштвено имање уређује стручни економ.

Због оскудице у доброј пијаћој води, која је неопходна за здравље деце и осталих мештана села Штимља, одбор се обратио Министарству пољопривреде и вода, и Министарству народног здравља с молбом, да се селу Штимљу и насеобини Петровићи, доведе пијаћа вода. Министарства су одобрила извештај кредит, а приликом Високе посете Блаженопочившег Краља Александра и Њ. В. Краљице Марије краљ је благоизволео подарити свој велики прилог хигијенском заводу у Скопљу, да би се та два села снабдела добром водом. Вода је спроведена из села Рачка за Дом Милосрђа, село Штимље и насеобину Петровиће. Осим водоводне воде, Дом има и свој сопствени бунар са врло добром пијаћом водом.

Приликом прославе 25 годишњице рада друштвеног Њ. В. благоизволело је одобрити, да Дом Милосрђа у Штимљу буде под Високим покровитељством Њ. В. престолонаследника Петра, којом је приликом Друштво одликовано високим одличјем орденом Св. Саве III степена.

Поред друштвених задужбина у Штимљу и цркве на Делиграду, Друштво је на уступљеном земљишту од општине, подигло и свој Дом у Београду за своје циљеве.

Друштво је издало две споменице свога рада. Прва је обухватила 4 године рада, од год. 1899—1902, а друга 1903—1906, а од год. 1911—1914 издавало је свој календар „Српска црква“ са историјским чланцима.

Године 1935 Друштво је издало албум цркава и манастира у корист подизања храма Св. Саве у Београду. Исте године издало је и књижицу „Спомен Црква“ на Делиграду.

Године 1922 приликом свадбених свечаности Њ. В. Краља Александра I Ујединитеља и Њ. В. Краљице Марије, Друштво је са својим Одбором Госпођица, имало видну улогу, и поред осталог, продавало је и наш традиционални свадбени рузмарин. Девојке су у националним костимима учествовале при дочеку Краљеве невесте.

Под патронажом друштва „Кнегиња Љубица“ одржане су изложбе. Г.Г. Марка Мурата, Резникова, Ба-
локовића, Иве Деспићеве као и аматерска изложба
г-ђе Добриле Главинић Кнез Милојковић.

Одговарајући своје циљу, постављеном правилима
друштвеним, т. ј. помагању цркава и манастира, Друштво
је доделило помоћ у црквеним сасудима, одејањима и
другим утварима у следећем:

Једно небо дар Блаж. Краља Петра Осл. Пећској
Патријаршији.

Путира 102

целокупних прибора за причешће 60

прибора за крштење 15

прибора за миропомазање 12

сасуда за топлоту 36

петохлебница 45

еванђеља 78

дарохранилица 25

плаштаница 97

антимиса 125

крстова 70

распећа 9

ваздуха и свете дарке 42

свећњака 34

чирака пред дверима 20

сакоса за владике 16

рипида са чирацима 48

венчила 12

кадионица 56

кандила 157

иконостаса 5

црквених барјака 17

књигу споменицу 1

одежда 520

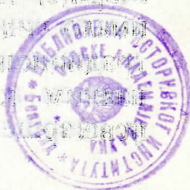
епитрахилја 547

појасева 63

наруквица 320

омофора 19

надбедреника 28

- одела за свештенике и ђаконе 27
- ђаконских одјејања 15
- стихара 56
- икона 1258
- полијелеја 14
- звона 36
- покривача за часну трпезу 36
- покривача за налоњу 48
- завесе за двери 8
- црквених књига 2215

Манастиру Грачаници целокупан прибор за ручавање за 6 особа.

Осим помоћи црквама и манастирима, Друштво је слало школама књиге. Друштво је прикупљало прилоге О изградњу цркава: у Љубљани, Марибору, Црквеници, застрву Вису, Сињу и Самодрежи на Косову, а изван своје домовине, прикупило је прилоге за Руску цркву у Берлину и Хоргошу.

За пострадале са брода Дакса, Друштво је прикупило већу суму и послало дубровачкој паробродској пловидби А. Д. с напоменом, да једну половину те суме подели породицама пострадалих, а другу заклади при дирекцији поморског саобраћаја. Пострадали од земљотреса у Валандову примили су такође велику помоћ друштвену.

Друштво стално помаже сиротињу у свима крајевима наше отаџбине, шаљући преко својих пододбора, основних школа и општина топла одела, рубље и обућу. До сада је послато неколико хиљада одела, шајкача и обуће. Одело и рубље саме чланице прикупљају пре крајају и шију.

Друштво се одазива сваке године апелу Градског поглаварства и шаље прилог за зимску помоћ. Осим побројаних прилога у стварима црквеним, друштво је цркве и новчано обилно помагало. Све то, не би се могло учинити, да Друштво није имало помоћ добрих и племенитих људи, који су ценећи рад друштвени, новцем и црквеним потребама потпомагали Друштво у извршењу његових циљева, на чему им Друштво

најтоплије захваљује. Међу приложницима Друштво има великог добротвора, Блаженопочившег Краља Александра I Ујединитеља, који је дао идеју за изградњу цркве у Штимљу, и потпомогао спровођење водовода у Штимљу и Петровићима.

Друштвени завештачи су: Њ. Светост Блаженопочивши патријарх Димитрије са 1000 ком. обвезница ратне штете, претседница друштва Савка Панић са 50.000 дин., Божа Николић, трг. са 60.000 дин. у папирима од вредности, Драга Ђорић Сандић са $\frac{1}{3}$ годишњег прихода од њеног имања, Евгенија Кики са 25.000 дин., Јулка Савић са 25.000 дин., Магдалена Божовић са 10.000 дин.

На племените циљеве и велике задатке Друштва „Кнегиња Љубица, помишљали су и други завештаоци, чије легате Друштво још није примило.

Осим завештача, Друштво има и своје велике добротворе; Задужбину Николе Спасића, Инвалидски Фонд Св. Ђорђа, Министарства: социјалне политике, трговине, просвете и спољних послова, Народну банку, београдску општину, културно друштво „Врачар“, Железничку Задругу, и многе племените људе, који су својим добротворним улозима помагали остварење друштвених циљева.

Године 1937 Друштво је награђено за свој културно-национални рад из Фонда Блаженопоч. Краља Александра I Ујединитеља, са сумом од 10.000 динара. Награда је предата на једној свечаности у градској већници.

Своју племениту мисију друштво „Кнегиња Љубица“ могло је изводити на неослобођеном Југу и проширеној домовини, захваљујући Београду, жижи Пијемонта свеколиког Српства, и националним радницима Југа.

Оснивачице одбора госпођа „Кнегиња Љубица“

1. Госпођа Милка Свет. Вуловића,
2. Госпођа Дафина Протић,
3. Госпођа Милева Константиновић,
4. Госпођа Савка Панићка,
5. Госпођа Катарина Б. Спасић,
6. Госпођа Јелена С. Стокић,
7. Госпођа Даринка Љ. Лешјанин,
8. Госпођа Даница Соларевић

Управни одбор друштва „Кнегиња Љубица“

1. Нака Спасић, претседница
2. Милица Ср. Тешића, п. претседница
3. Савка Радичевић, п. претседница
4. Видосава Г. Јовановић, секретар
5. Вера Милић, секретар
6. Боса Савчић, благајник
7. Јелена Мутавцић, чл. упр.
8. Аспозија Стојановић, чл. управе
9. Драга Симић, чл. управе
10. Мара Петковић, чл. управе
11. Томанија Недељковић, чл. управе
12. Тилија Шурдиловић, чл. управе
13. Наталија Смиљанић, чл. управе
14. Даринка Главинић, чл. упр.
15. Лепосава Стефановић, чл. управе
16. Живка Гавриловић, чл. упр.
17. Наталија Сретеновић, чл. управе
18. Драга Бојовић, чл. управе
19. Даринка Ђосић, чл. управе
20. Јованка Павловић, чл. упр.
21. Мица Вулић, чл. управе
22. Мица Павловић, чл. управе
23. Даница Зечевић, чл. управе
24. Љубица Николић, чл. управе
25. Јелена Протић, чл. управе
26. Лепосава Гачић, чл. управе
27. Добрила Вуловић, чл. упр.
28. Видосава Вуловић, чл. упр.
29. Добрила Главинић, чл. упр.
30. Даринка Митровић, чл. упр.

Стана Млад. Николића, почасна п. претседница

Надзорни одбор

1. Анђелија Станчић, претсед.
2. Јелена Јовановић, секрет.
3. Цана Милосављевић, чл. над. одбора
4. Даринка Ракетић, чл. над. одбора
5. Наталија Перић, чл. над. одбора

Велики добротвори:

- † Њ. В. Краљ Милан,
- † Њ. В. Краљ Петар I Ослободилац,
- † Њ. В. Краљ Александар I Ујединитељ и Краљица Марија,
- † Њ. Светост Патријарх Димитрије,
- † Њ. Светост Патријарх Варнава,
- Њ. Светост Патријарх др. Гаврило Дожић,
- † Њ. Преосвештенство владика Георгије,
- † Драга Сандић-Ђорић,
- † Светозар Прибићевић,

- Милан Стојадиновић,
 Миша Трифуновић,
 Др. Светолик Стефановић,
 † Перса Валовић,
 Марија Вајферт,
 † Арон, Пола Нинчић,
 † Димитрије Наумовић,
 † Савка М. Панић,
 Стана Млад. Николића,
 † Босиљка Голуба Јањића,
 † Савка и син Ђура Ђорђевић,
 Друштво Св. Саве,
 Урош Предић, акад. сликар,
 Јелена Лозанић-Фротингам,
 Др. Љубомир Вуловић,
 † Лепосава Перовић,
 † Неранђа Угричић,
 † Лука Ђеловић,
 Елеонара Шврљуга,
 † Евгенија Кики,
 † Христина Ракетић,
 † Даница Симић,
 † Зорка Миливојевић,
 † Милан Максимовић,
 † Станоје Вукчевић,
 † Живко Богдановић,
 † Ружа Симић,
 † Лепосава Ј. Јовановић,
 Мабел Грујић,
 † Др. Славко Грујић,
 † Милева Понтових,
 † Васа Симић,
 Г. Петар Живковић, ђенерал
 † Алис-Мери Јовичић,
 Милка Јовановић,
 Милица Тешић,
 Жика Лазић,
 Нака Спасић,
 † Игњат Бајлони,
 Милош Савчић,
 Влада Савчић,
 Радмила Вукићевић,
 Зорка и Светозар Гођевац,
 Јелена Мих. Протића,
 Видосава Г. Јовановић,
 † Драган Станчић,
 Савка Радичевић,
 Др. Војислав Јанић,
 † Љубомир Лешјанин,
 Ленка Шуменковић,
 † Љубица Прапорчетовић,
 † Драгутин Ђуковић,
 † Алекса Стејскал,
 † Даринка Панић,
 † Милева др. Поповића,
 † Персида Чеде Драгићевића,
 † Меланија Николић,
 Драга Миловановић,
 Недељковић и Миљковић,
 адвокати,
 Десанка Чупић,
 † Катарина Илићановић,
 † Јелица Ацовић,
 Вјера Иве Перовића,
 † Милан Вукомановић,
 Лепосава и Пера Одавић,
 † Драгомир Вучковић,
 † Владимир Гојковић,
 Зорка Секулић,
 † Лаза Секулић, апотекар
 † Евица Видић (из Софије),
 † Драгољуб Секулић,
 Маринковић и Рабиновић,
 трговци
 Љиљана Стојадиновић,
 Иванка Стојадиновић,
 † Војислав Јовановић,
 † Христина Хаци-Тома,
 † Боса Јанић,
 † Јованка Јефтовић,
 † Персида Димитријевић,
 † Алекса Крсмановић,
 † Цана Грујић,
 Радмила Бугарски,
 † Анка Јевђенијевић,
 † Цвета Савић,
 † Јулка Павловић,
 † Јован Стаменковић,
 † Јован Петковић,
 † Владимир Станковић,
 † Анка Дусе,
 † Павле Маринковић,
 † Анка Петровић,
 † Мара Луковић,

Добротвори:

- Њ. Пр. Др. Николај Велими-
 ровић, епископ
 Манастир Високи Дечани,
 † Рашко-призренски епископ
 Михајло,
 Пећска Патријаршија,
 Српско Свештеничко Удру-
 жење,
 Жељезничка задруга,
 Организација учитељица и
 забавиљна — Земун,
 Добротворна задруга Српки-
 ња — Панчево,
 † Јован Бадлемић,
 Војислав Гарашанин,
 Велимир и Светозар Стефа-
 новић,
 † Јованка и Љубица Јефтовић,
 Сретен Стојановић,
 Михајло Тадић,
 Ружа Јовановић-Ресавац,
 † Боса Стефановић,
 Персида Димитријевић,
 † Анка Новаковић,
 † Стана Нинићева,
 Леона Цинцар-Јанковић,
 Добрила Главинић,
 Стеван Ђукић,
 Добрила — Доле Јовановић,
 Радмила Бугарски,
 Берто, †
 † Јела — сеја М. Николића,
 Јелисавета Милосављевић,
 † Драга и Станојло Петровић,
 Анђа Јевђенијевић,
 † Милан Јоксић,
 † Софија и Ката Сарајевчић,
 Милорад, Грујица, Цана Гру-
 јић,
 † Лазар Самуровић,
 † Милка и Светозар Стаменко-
 вић,
 Цвета Сави,
 Јулка Павловић,
 Стеван и Анка Јеремић,
 Алекса Иванковић,
 Катарина Баранац,
 Тодора И. Кораћ,
 † Радојка Живаљевић,
 Јован Стаменковић,
 Цаја Петровић,
 Банка Бошковић,
 † Никола Васиљевић,
 † Драга Јефте Гавриловића
 † Јован Гагић,
 † Таса Урошевић,
 † Катарина Ковачић, (Смеде-
 рево)
 † Катарина Г. Николић,
 † Ленка Радичевић,
 † Богдан Богдановић,
 † Станка Гмизовић,
 † Евгенија Финч,
 Настасија и Лепосава В. То-
 доровић,
 † Таса и Драга Стојановић,
 † Тресић-Павичић,
 † Анка Наумовић,
 † Спаса Шуменковић,
 † Милка И. Живковић,
 † Светозар Ђуричић (Панчево)
 † Живојин и Милица Јовано-
 вић,
 † Никола и Видосава Васић,
 † Љубица Т. Радаковић,
 † Пола Ђ. Илић,
 † Ђорђе Венчанац,
 † Милка Цвејић,
 † Василије Сарачевић,
 † Мирон Миленковић,
 Ксенија Атанасијевић, про-
 фесор
 Др. Никола Вулић, професор
 † Милорад Драшковић,
 Марија Лађевић, (Загреб)
 † Милева А. Поповић,
 † Јован Петковић и мати Мара
 Јован Манаковић,

- Српско православна општина Брчко,
- † Мила Миленковић,
Загребачка добротворна за-
друга Српкиња,
- † Јованка Т. Шљивић,
† Госпава Попадић,
† Воја и Анка Тадић,
Милка Г. Вукосављевић,
Анка Тадић, (Ваљево)
- † Милева Пантовић,
† Дана Викторовић,
Персида и Милева Ђорђевић,
Адолф Јаковљевић,
- † Анка Ш. Дусе,
† Мира Нешић,
† Милошевић Раша,
† Минх Едвард,
† Тодор Мијалковић,
† Велимир Луковић,
Срећко Тешић, претседник
Главне контроле,
Културно друштво „Врачар“
Перка и Јела Миливојевић,
Дана Војковић,
- † Катарина Раденковић,
† Даринка Костић,
† Драгутин Караулић,
† Милена Мишковић,
† Др. Јован Јовановић,
† Светислав Маринковић,
† Велисав Милоуснић,
† Риста Стаменковић,
† Убавка Димитријевић,
† Андреја Антић,
† Миливоје и Живка Јовано-
вић.
- † Димитрије Панђела,
† Јоца Јовановић,
† Дамјан Поповић,
† Тихомир — Тића Јовановић,
† Надежда Узелац,
† Станоје Вукчевић,
† Лепосава Викторовић,
† Љубица Прапорчетовић,
Митрополит Јосиф,
- † Наталија Стојановић,
† Вида Мицић,
Даринка Станаревић,
Никола Ивковић,
† Коста Антонијевић,
Даринка Милутиновић,
Војислав Ђорђевић,
Милева Кречковић,
Влада Теокаревић,
Аранђел Милановић,
† Стеван Ђорђевић,
Милан Лујановић,
Риста Минић,
Љубица, Стојан Живковић,
† Миша Драгутиновић,
† Драгутин Јечменић,
Браћа Радојловић,
Зорка Сандић,
Милорад Томић,
Крста Кулишић,
Христина и Никола Узелац,
† Митрополит Василије,
† Др. Павле Бота,
Милева Стефановић,
† Јован Митрановић,
† Живан Грбић,
† Димитрије Милосављевић,
† Михајло Протић,
Милош Стојиљковић,
Иво Кастрели,
† Светислав и Никола Терзић,
† Христина-Тинка Лазаревић,
† Радосав Агатоновић,
Боба Главинић-Вуловић,
Љуба Чоловић,
† Др. Живота Јанковић,
Олга Перовић,
Лепосава Перовић,
Боса Петровић,
† Лука Ђеловић,
† Никола Спасић,
Љубица Николић,
† Стеван Хацић, ђенерал
Цана Милосављевић,
† Витомир Гавриловић,
† Михајло Радичевић,

- † Христина Јојић,
† Велика Васовић,
Миланка Томић,
† Даница Симић,
† Драгутин Ђуковић,
† Алекса Стејскал,
† Лепосава Савић,
† Анка Божићаревић,
† Радомир М. Петровић,
† Миодраг М. Петровић,
† Персида Т. Станковић,
Христина Хаџи-Тома,
Душан Пешић,
† Ангелина — Јоца Јовановић,
† Благоје Спасић,
† Светозар Спасић,
† Коста Шуменковић,
Мица Барловац,
Мага Милошевић,
† Пола Тодоровић,
† Савка, Миленко Павловић,
† Перса Нинић,
Стана Нинић,
† Мерица и Милутин Поповић,
† Персида и Влада Станковић,
† Др. Манојло Смиљанић,
† Никола, Мита, Милка Бошковић,
† Катица Милосављевић,
† Катица Марковић,
† Видосава Ракетић,
† Живка Радичевић,
† Живојин Блазнавац,
† Миша Јовановић,
† Велика Ж. Симић,
Персида Илић,
Београдско женско друштво,
Подружина Б. ж. друштва,
† Ђорђе Вајферт,
Милорад и Грујица Ђурић,
† Епископ Сергије,
† Настас Антоновић,
† Владимир Манојловић,
Косара Хаџи Поповић,
Љубица З. Рајковић,
Јелена Лазаревић,
- Дара Наумовић,
† Јелена Ђурић,
Никола Лукачек,
Катарина Николић,
Олга Крњиц Пелеш — Загреб
Добротворна задруга Српкиња — Призрен,
† Кокан Лазаревић, ђак
Др. Јован Хаџи Васиљевић,
† Христина Пурић,
† Милева Несторовић,
Аспазија Стојановић,
† Јованка Михајловић,
† Станко и Ана Николић из
Грачанице,
† Анђело и Аванти Бертото,
† Василије Сарачевић,
† Цвета Савић,
† Алекса Ивковић,
† Јован Јовановић,
† Милка Богдановић,
† Јелисавета Лађевић,
† Ангелина и Милан Бошковић
† Гргур и Милан Миловановић
† Милутин Јовковић,
† Венчанац Катарина,
Живка Перчиловић,
† Јелисавета Костић,
† Синиша Мутавџић,
† Ђорђе Јанковић,
† Михајло Ковачевић, ђенерал
† Милован и Александра Кара-
Јовановић,
† Марија Стаменковић,
Влада Илић,
† Марија Дода,
Пера Одавић,
† Јулка Радосављевић,
Живка Крњијић,
† Драгутин Илић, књижевник,
† Михајло Васић,
† Марија Костић,
† Љуба Срећковић,
† Агница Срећковић,
† Даница Др. Мирковић,
† Нера Угричић,

- † Маца Новаковић,
 Љубица Недељковић,
 † Живојин Симић,
 † Јован и Милева Авакумовић,
 Василија Васић,
 † Драга Самуровић,
 Јула и Зорица Костић,
 † Јулка Апел,
 Мара Барјактаровић,
 Бароница Д'Анж Д'Астр,
 Александар Здравковић,
 † Марко Ђуричић,
 † Ана Минић,
 † Иван Сисојев,
 † Риста Одавић,
 † Лука Вукомановић,
 Љуба Михајловић,
 † Катарина Делини,
 † Јулија Јовановић,
 † Драга Стојановић,
 † Аспазија Терзибашић,
 † Јован Несторовић,
 † Јованка Котлајић,
 † Ђока Шпартал,
 Лепосава Туцаковић,
 † Др. Мика Голубовић,
 † Катица Глушац,
 † Магдалена Божић,
 Црква Ружица,
 † Теофаније Дада,
 Наталија Бошковић,
 Пододбор Аранђеловац,
 Милан Антоновић,
 Елеонора Шврљуга,
 Лепосава Стефановић,
 Мара Живковић,
 † Јулка Смиљковић,
 Лепосава Стаменковић,
 † Василије Елезовић,
 Оливера Симоновић,
 † Драги Мутавић,
 Зорка Аврамовић,
 † Стеван Капамација,
 Јулка Стевановић,
 Јела Анђелковић,
 Милица Марковић,
- † Петар Алексић,
 † Василије Тешић,
 Марта Ристић,
 Мица Павловић,
 Јулка Лазић,
 † Софија Ивановић,
 † Мариола Тодоровић,
 † Коста Тодоровић,
 † Даница Јанаћка Јанковић,
 † Воја Ракетић,
 † Милена Мишковић,
 † Јова Јовановић,
 † Анка Божидаревић,
 Анка Васић,
 Јован Анчевић,
 † Јован Авакумовић,
 Светислав Маринковић,
 † Риста Стаменковић,
 † Димитрије Панђел,
 † Жика Николић,
 † Милева Милошевић,
 † Дамјан Поповић,
 † Емилија Вукчевић,
 † Војин Петровић,
 Душан Пурић,
 Добрила Главинић,
 Ружа Ђокић,
 Јелена Спужић,
 Ђока Тодоровић,
 Јованка К. Поповић,
 Јулка Хаџи Миленковић,
 Велика и Веља Димитријевић
 Вита Шпартал,
 Др. Добросав Кнез Милој-
 ковић,
 † Милева Несторовић,
 † Павле Денић,
 Јелена К. Ђорђевић,
 † Хранислав Тешић,
 † Љубица Јоксић,
 Реља Станишић,
 Милан Станишић и Синови,
 (Сомбор),
 † Андра Петровић,
 † Ружа Попс-Драгић,
 † Живка И. Пијук,

† Круна Мишковић,
 † Драгољуб Атанацковић,
 † Воја Блазнавац, пуковник
 † Роксанда Рајковић,
 † Милица Д. Ђирковић,

† Јелена Ризнић,
 † Душан Жерајић,
 † Зора Антоновићева,
 † Даница Јанковић,
 † Драга Марковић.

Утемељачи:

† Војвода Бабунски,
 † Милева, Марија, Јулијана
 Телаковић,
 † Катарина Антић,
 Драг. Мих. Стојадиновић,
 † Катарина Видић,
 † Милан Живић,
 † Евица Стефановић,
 † Милан Гавриловић,
 Таса Шуменковић,
 Кат. С. Поповић,
 Мица Стојадиновић,
 Ружа А. Павловић,
 Фејза,
 Лука Милушић,
 † Софија Фетер Ђук,
 † Милева С. Јанковић,
 † Јова А. Јовановић,
 † Лепосава Радивојевић,
 Јелисавета П. Поповић,
 Прпић,
 † Васа Николић,
 Катарина К. Јовановић,
 Раде Ванлић, професор
 Ружа Станојевић,
 Архимандрит Иринеј,
 Архимандрит Леонтије,
 Др. В. Чајкановић,
 † Глигорије Јефтаковић, (Са-
 рајево),
 Крста Ристић,
 Катарина М. Јовановић,
 † Васа Милић,
 Бериша Чађевић,
 Ружа М. Павловић,
 † Ленка Радичевић,
 Марија М. Луковић,
 Ливница „Југ“,

Миланка Томић,
 Јелена Богдановић,
 Мара Томше,
 Видосава Јелић, (Скобаљ)
 Станојка Н. Лазић, (Скобаљ)
 Лепосава Р. Пантић, (Ско-
 баљ)
 Ружа В. Миладовић, (Ско-
 баљ)
 Живана М. Адашовић, (Ско-
 баљ)
 Ружа Р. Стојадиновић, (Ско-
 баљ)
 Савета Мирковић, (Скобаљ)
 Живка Ч. Марковић, (Скоб.)
 Даница Глигоријевић, (Ско-
 баљ)
 Градимир Ђуровић, (Скоб.)
 Душан Миросављевић, архи-
 текта
 А. Сенкин,
 † Марко Синадиновић,
 † Стојан Миљковић,
 Јелисавета Јоцићева,
 Петар Лазић, учитељ
 А. Чемерићић, учитељ
 Т. Станишић, учитељ
 Срби Штимљани,
 Миленко, Милан Мујевић,
 † Катарина Илићановић,
 Светислав Драгојла Вуло-
 вића,
 † Димитрије, Јула Довијанићи,
 Јелисавета Јефтић,
 † Добрила, Марија Поповић,
 Александар Вулић,
 † Милојко Веселиновић,
 † Новак, Стана Ђурић,

- † Јосиф, Ана Печић,
 † Сара Карамарковић,
 † Сара Арсенијевић,
 † Љубица Стефановић,
 † Анастасије, Олга Неранцић,
 † Пера Јовановић,
 Јела Новаковић,
 † Илија Рајковић,
 Јелена, Никола Милојковић,
 Вукоје Тодоровић,
 † Вукајло Божовић, прота
 † Наца Пурић,
 Стеван Петровић,
 Цанка Протић,
 † Никодије Стефановић, ђене-
 рал
 Милорад Стефановић,
 † Јован Петковић,
 Таса Николајевић,
 Бранко Вукосављевић,
 † Хаџи Тома Јовановић,
 Зорка, Милојка и Радојка
 Васић,
 † Јелисавета Лујановић,
 Марија Крајинић,
 † Евица Ђорђевић,
 Јелисавета Бујдић,
 Вукосава Живковић,
 † Никола Терзић,
 Јованка Аранђеловић,
 Александар Вујић,
 Бранислав Зурјић,
 Ђока Бошковић,
 † Драга, Матеја, Стеван Коту-
 ровић,
 Јелисавета Ђоковић,
 † Мила, Љубица Мудриновић,
 † Љубица П. Маринковић,
 Јованка Тодоровић,
 Марија Маринковић,
 Димитрије Маринковић,
 † Олга Поповић,
 Васа Лазаревић,
 Ана и Јованка Ристић,
 Јелисавета Јанковић,
 Милорад Симић,
- † Јован Пачић,
 Беба Поповић,
 † Јован, Марија Рош,
 † Јован Јефтовић,
 † Љубиша Јефтовић,
 Катарина Миљковић,
 Наталија Поповић,
 Емилије Јовановић,
 Милутин Симић,
 † Анка Живадиновић,
 Љубица М. Петровић,
 Петар Јаковљевић,
 † Драги Џимић,
 Јевра Славковић,
 † Милан Орелј,
 Даринка Николић,
 Антоније Гођевић,
 † Милка Ботић,
 † Тоша Јовановић,
 Димитрије Ђорђевић,
 † Влада Стојановић,
 Анђа Павловић,
 † Лазар Јеремић,
 Милица Константиновић,
 † Радован Вишњић,
 Ангелина Ђуришић,
 Михајло Антоновић,
 Радосав Георгијевић,
 Љубица Ђорђевић,
 Љубица Узун Мирковић,
 Деса Дрењаковић,
 † Марина Гершић,
 † Степа Ивковић,
 † Љубица Стевчић,
 Антонија Илић,
 Персида Илић,
 † Коста Поповић,
 † Настасије Петровић,
 † Јоца Крстић,
 Димитрије и Перса Перовић,
 Василије Арнаутовић,
 † Јелена Радаковић,
 Богдан Богдановић,
 Миленија Дучић,
 † Паца Здравковић,
 † Драга Самуировић,

- † Лубомир Најдановић,
 † Мила Симић,
 † Ружа Ђурић,
 Српско трговачко удружење,
 † Вукоје Тодоровић,
 † Милева Цвијовић,
 Никола Телаловић,
 Бранислав Натопшевић,
 Коса Којадиновић,
 Живота Цветковић,
 Мара Перић,
 † Јела Стокић,
 Живка, Јованка, Драга и
 Ђока Ђурић,
 Илија и Јелена Спасић,
 Живко Маринковић,
 Стојан, Будимка Николић,
 Лука и Ана Радаковић,
 Јованка Михајловић,
 Јован Мирковић,
 † Јелена Љуб. Ковачевић,
 Чеда и Ката Миљковић,
 † Драгомир Вучковић,
 † Владета Ковачевић,
 Радоје и Драга Павловић,
 Софија Богданаовић,
 Перса и Милосав Недељко-
 вић,
- † Др Ђока Димитријевић,
 † Евгеније Димитријевић,
 † Мара Кокановић,
 † Стеван Радојковић,
 Милка Немањић,
 † Јован Угриновић,
 Сава Ивковић,
 † Стеван Хаџић-ђенерал,
 † Милорад Тошић,
 Лепосава Гачић,
 Јулка Др Лазаревић,
 Живана Михајловић,
 † Михајло Протић,
 † Милош Стојиљковић,
 † Мирко Кастрати,
 † Јелена Перишић,
 Никола Божић, прота,
 Милош Илић,
 † Перка Стефановић,
 Милан Радосављевић,
 Сојка Љубишић,
 † Милорад Антула,
 Захарија и Мица Ђукановић,
 † Маца Барловац,
 † Јоца Милановић,
 † Евгеније Чоловић,
 Акционарско друштво „Сар-
 тид“.

